

DØVEKIRKENS HISTORIE

Rune Anda – HVL 01.11.2022

Ragnvald Hammer var prest i Bergen i 24 år

1956-1980

Sangen dere hørte var skrevet av Hammer i 1953. Ivar Medaas satte tone til diktet i 1963.

Dar kjem dampen

Ve Bryjja i Bergen, dar ligg dar ein båt
so blåkpusst å fin at han lyse,
me sjikkelæ maste å pipa me låt
å mange slags vare han hyse.

**Dar kjem dampen, gamle dampen,
tak på deg triskona å spring.
Dar kjem dampen, gamle dampen,
dinge-dinge-dinge-linge-ling.**

I rubme ligg mjølsekkjena i høge lag
å kassa me abelsine.
På dekkje e da fullt utå adle slag:
mjelkjespadn å røyre å tine.

.....
So rinje kapteidn å skutå legg ifrå,
no vinka dei, adle dei kjende.
Å allti kobm "Oster" seg trufast utpå,
å allti han kobm seg attende.

.....
Han kneisa me skorsteidn å veifta me flagd,
jønå fjor å sunn frabm han stebmne.
Da allti e "Oster" si store bragd
om Osterøyne trutt å febmne.

.....

Han fer idnijønå me damp å me køl
nett snøgt ikkje frabm han fere.
Men leiæ den veit han å fidn kvart eit høl
dit gøtt ifrå bydn han vel bere.

.....

So dreg dei i fløytå, å fint da let,
han legg seg te ro innve bryjja.
Å ferafolk mange i lann han set.
Før adle so vil han hyjja.

.....

No hev han sigla i femtifem år,
bidna by å lann saman han konne,
å når han so ikkje lenger går,
då græt både bymann å bonne:

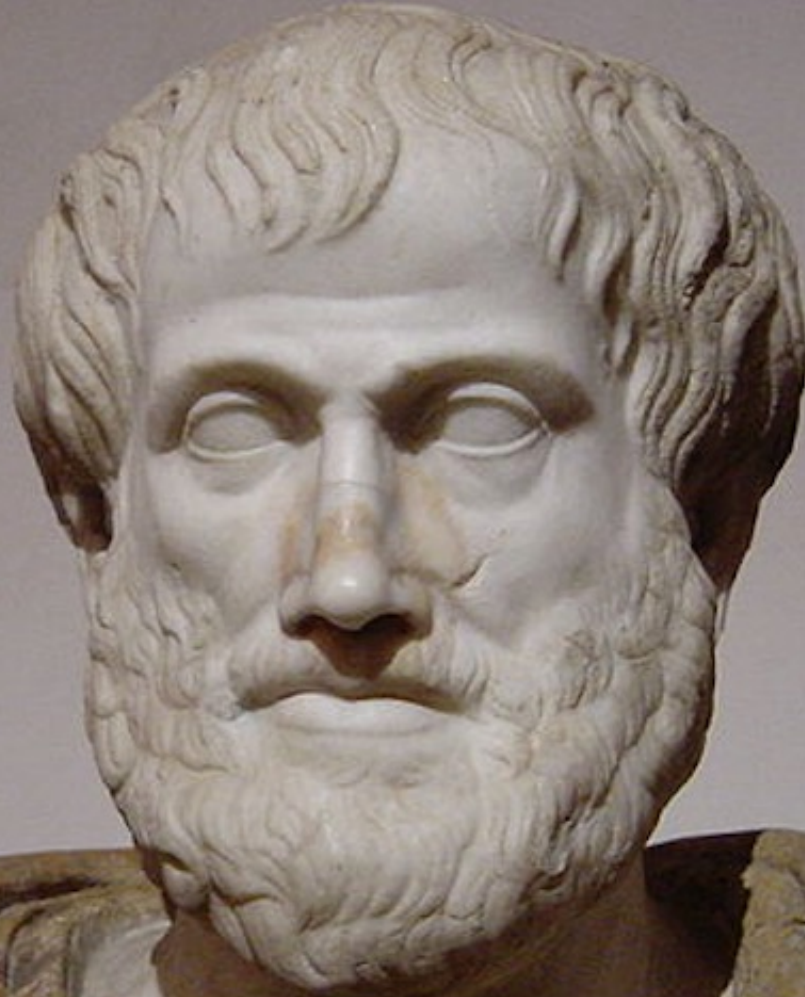
**Dar jekk dampen, gamle dampen,
far or triskona, far stillt!
Dar jekk dampen, gamle dampen!
Å, ditta va syrjelæ illt!**

Ragnvald Hammer

Den store greske filosofen

Aristoteles, og senere Augustin, hevdet begge i sin tid at det var umulig å oppta menneskelig kunnskap eller religiøse sannheter gjennom andre sanser enn hørselen.

384-322 f.Kr. / fvt.

Døve mennesker, som hverken kunne høre eller snakke, ble altså regnet som uegnede for læring.

Datidens mennesker betraktet døve som umælende dyr, frikjente dem alle moralske og intellektuelle egenskaper, og takk altså teorien ut i sin ytterste konsekvens.

I årene etter at kristendommen gjorde sitt inntog i verden, tenkte folk kanskje derfor: Det var umulig å lære døvstumme Guds ord.

Conrad Svendsen (1862-1943)

var den sterkeste personligheten i døvesamfunnet frem til Norske Døves Landsforbund ble stiftet i 1918. Han preget debatten om språk og spørsmål knyttet til moral og etikk blant døve i flere tiår.

I tillegg til sitt arbeid som prest, var han med i *styret i døveforeningen i Kristiania*

i mange år – som styreleder fra 1900 – 1906. **Han var stifteren av Hjemmet for Døve.**

Flere skoler ble etablert utover i
Europa mot slutten av 1700-tallet.

Det ble startet skoler i

Paris (1770),
Leipzig (1778),
Wien (1779),
Roma (1780),
Karlsruhe (1783),

Praha (1786),
Lübeck (1787),
Berlin (1788),
Gråningen (1790),
London (1792),

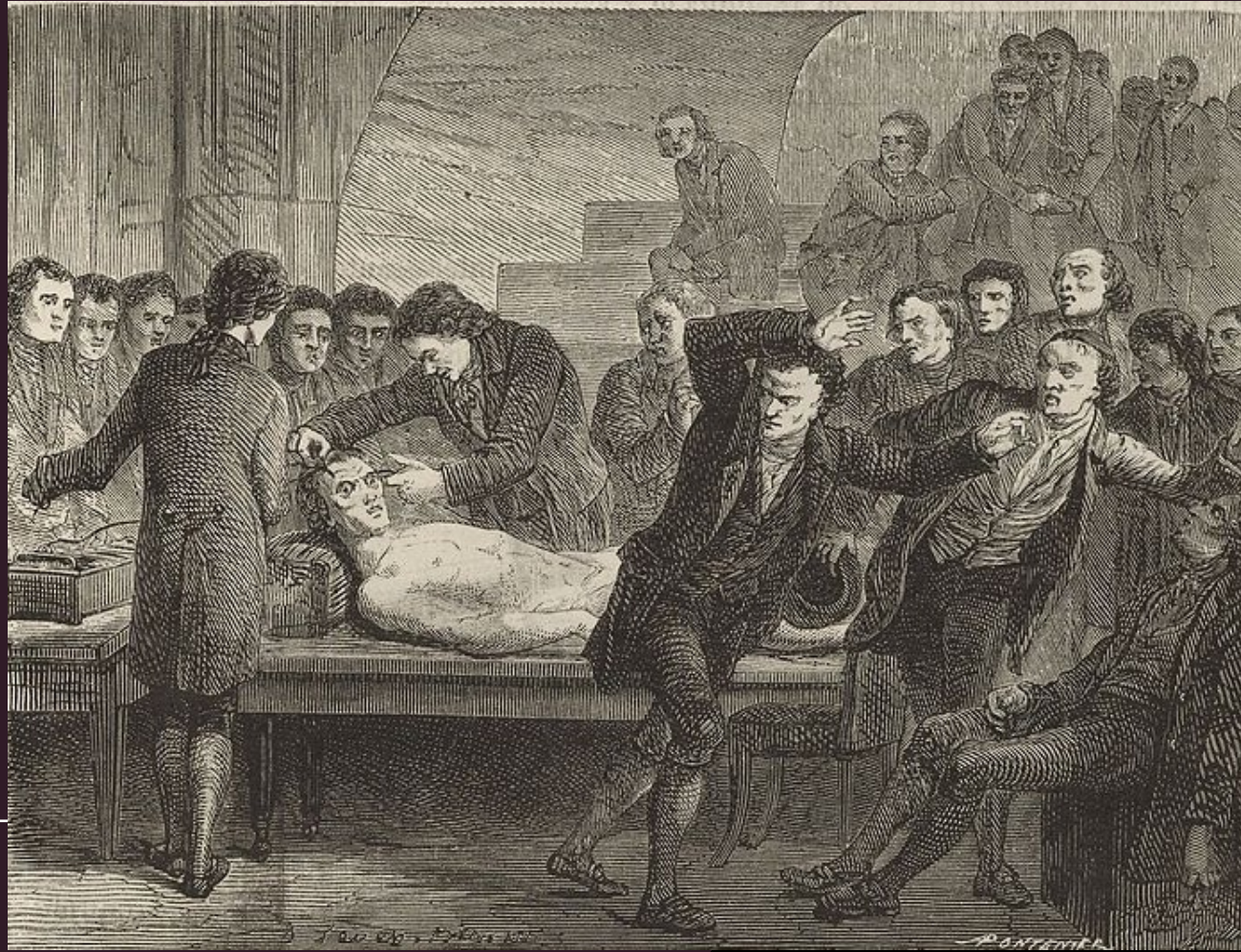
Waitzen (1802),
München (1804)
og
St. Petersburg (1806).

I 1807 ble den første nordiske skole for døvstumme ble etablert. Den ble startet av dr. med. Peter Atke Castberg (1779-1823) i København og fikk navnet Det Kongelige Døvstummeinstitut.

Etter noen års forsøk (1801-1804) på å helbrede de døve fra deres døvhet ved hjelp av galvanisme-metode - uten resultat - ønsket han nå å hjelpe de døve ved å gi dem undervisning i lesing, regning og tale. Han fikk støtte fra kong Christian den VII til å starte instituttet for døve.

Men hva er galvanisme?

GALVANISME

Doctor Ure galvaniserte kroppen til leiemorderen Clydsdale (L. Figuier, *The Wonders of Science* ', 1867).

I fysikk og kjemi er **galvanisme** prosessen med å skape en elektrisk strøm ved en kjemisk oksidasjonsreduksjonsreaksjon, vanligvis mellom to kjemiske arter med forskjellige redoks-potensialer .

Galvanisme refererer til sammentrekning av en muskel stimulert av en elektrisk strøm , studert av Luigi Galvani . De galvaniske eksperimentene reiste håpet om å identifisere et elektrisk fenomen i livskraften . På denne måten inspirerte de den fremvoksende fantastiske litteraturen og stimulerte studiet av de levende.

6. november 1780 oppdaget den italienske legen og anatomisten Luigi Galvani tilfeldigvis reflekskontraksjonen, under påvirkning av statisk elektrisitet, av bena på frosker som han hadde dissekert.

14/50

lytt med øynene

MARIT
HOEM
KVAM
OG JOHAN
SÆBØ

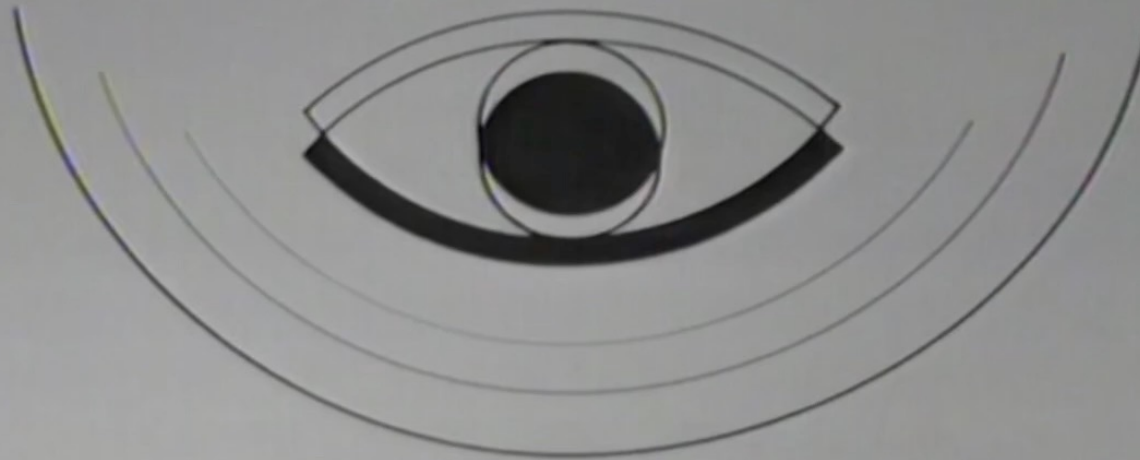
Universitetsforlaget

75/1

Munnavlesning

NRK

**LYTT MED
ØYNENE!**

KURS I MUNNAVLESING

Munnavlesning

			NRK		
			1	2	3
Eks 1. Elektriker	2. Rørlegger	3. Byggmester			X
" 1. Lege	2. Tannlege	3. Musiker		X	
1. 1. Husmor	2. Selger	3. Sykepleier			
2. 1. Snekker	2. Murer	3. Kelner			
3. 1. Kassierer	2. Frisør	3. Lærer			
4. 1. Redaktor	2. Sjøfører	3. Massør			

Munnavlesning

Det er best vi går

Ingen røk uten ild

Bergensbanen

Kino

Epler og pærer og plommer

Det er bestefars gård

Ikke rør noen ting

Melkespann

Skitur

Elsa og Per kommer

Alltid – aldri - allting – halv ni – halv ti

Tegnspråk var døves "hjertespråk»

som Henning Dahl (1872-1958)
uttrykker det, nevnt i
jubileumsskriftet fra 1964.

*Han var en aktiv mann på mange måter.
Blant annet var han klokker i døvekirken.*

Henning Dahl ville helst bli fotografert fra venstre side, for hans lamme høyre kinn med kunstig øye var ikke pent. Av og til tok han ut sitt kunstige øye og gikk slik! Det virket skremmende.

I bladet «Journal for døve» ble tegnspråket fremhevet:

"..tegnsproget er og forbliver den døvstummes naturlige sprog, at dette sprog af erfarne døvstumme ansees absolut uundværligt som hjælpemiddel(...) at mundtlig gudstjeneste er af ingen nytte og uden opbyggelse for dem, som ikke hører, derfor bør gudstjenesten og religionsundervisningen ske ved hjælp af tegnsproget..".

Nonneseter kapell fra 1200-tallet fungerte som døvekirke fra 1951 til 1989

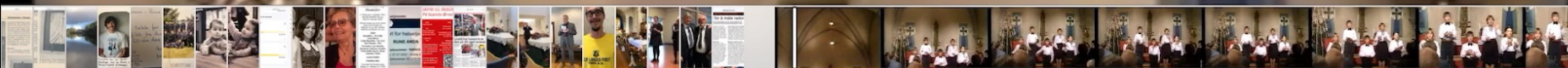

1982

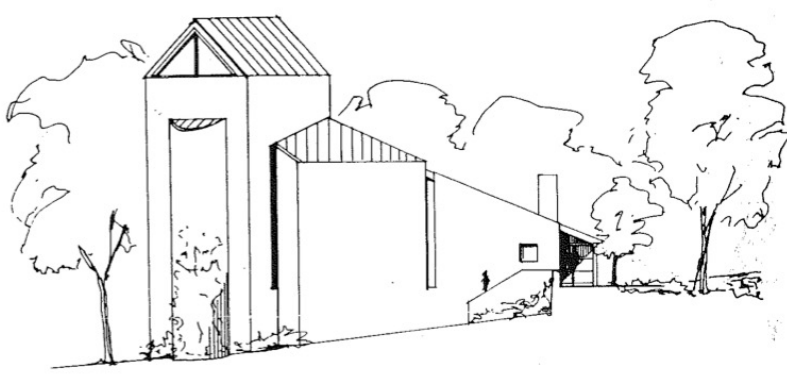
Barnekor fra
Nonneseter kapell
i Bergen,
Vist på NRK TV
2. juledag

Video: 46 sek.

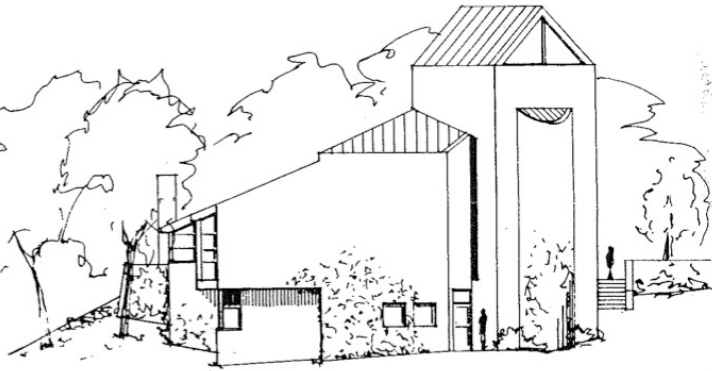
<http://andata.no/HVL/1982-Tegnkor.mov>

Bergen Døvekirke ble innviet 10. desember 1989

FASADE MOT NORD-ÖST

FASADE MOT SÖR-ÖST

M 1:200

ARK MNAL LASSE BJØRKHAUG

Kopi av byggetegning,
vist i Budstikken 1987

1989

Ny døvekirke
i Bergen
Innviet 10. des.

ÅPNINGEN AV DEN
NYE DØVEKIRKEN I
BERGEN,
10. desember 1989.

Video: 1 min 44 sek

<http://andata.no/HVL/1989-Innvielsen.mov>

1989

Her ser vi
døveprest
Asgeir Straume
tolke for biskop
Per Lønning.

Video: 53 sek

<http://andata.no/HVL/1989-Biskop.mov>

Denne «kirkeklokken»
i Bergen døvekirke
var en gave fra
veteranskipet Oster,
som sluttet å gå i
skipsfart.

Det var som takk for at
døvepresten skrev «Dar kjem
dampen»

«Jeg er en seiler på livets hav»

Dette modellskipet er laget av Eilif Ohna, døv (1921-2001).

Han var i mange år døvekonsulent for Norges Døveforbund på Vestlandet.

Han sto i spissen sammen med døveprest Asgeir Straume og Jorunn Koppen for å få midler til å få bygget ny døvekirke i Bergen, som ble ferdig i 1989.

Paret fra Storbritannia giftet seg i Bergen Døvekirke

17. August 2013.

2013

John Smith hadde
StandUp
forestilling i
døvesenteret
fredag og lørdag.

Video: 13 sek

<http://andata.no/HVL/2013-Smith.mov>

Hva tilbyr døvekirken?

I tillegg til alt som presten
og andre på kontoret
jobber med:

Gudstjenester

Dåp

Konfirmasjon (og leir)

Bryllup

Begravelser

Speideraktiviteter (ikke nå lenger)

Juleverksted

Gruppereiser til f.eks. Syden

Tegnkor

Hallo venn

Døvestevner

Hagefest

SFO (ikke nå lenger)

m.m.

Døves Menighet i Ålesund og Bergen

samarbeidet hvert år siden 1969 døvestevne
en høst-helg ulike steder mellom de to byene

01. Vereide i Nordfjord	26. 1996 Nesholmen
02. 1972 Førde	27. 1997 Hauglandssenteret
03. 1973 Ingen?	28. 1998 Sogndal
04. 1974 Vereide	29. 1999 Florø
05. 1975 Bryggja	30. 2000 Avlyst
06. 1976 Balestrand	31. 2001 Sogndal
07. 1977 Sogndal	32. 2002 Stryn
08. 1978 Nordfjordeid	33. <u>2003 Innvik</u>
09. 1979 Førde	34. <u>2004 Kalvåg</u>
10. 1980 Ingen?	35. <u>2005 Sandane</u>
11. 1981 Vereide	36. <u>2006 Nesholmen</u>
12. 1982 Førde	37. <u>2007 Hafslo</u>
13. 1983 Skilbrei	38. <u>2008 Bremange</u>
14. 1984 Nordfjordeid	39. 2009 Askvoll
15. 1985 Hauglandssenteret	40. 2010 Fjærland
16. 1986 Hauglandssenteret	41. 2011 Balestrand
17. 1987 Innvik	42. 2012 Nesholmen
18. 1988 Hauglandssenteret	43. 2013 Måløy
19. 1989 Måløy	44. 2014 Lavik (avlyst)
20. 1990 Sogndal	45. 2015 Selje
21. 1991 Loen	46. 2016 Jølster (2.-4. sept.)
22. 1992 Hauglandssenteret	47. 2017 Florø (16.-18. juni)
23. 1993 Eikefjord	48. 2018 Bryggja (14.-16. sept.)
24. 1994 Nordfjordeid	49. 2019 Innvik (11.-13. oktober)
25. 1995 Lavik	50. 2021 Luster (10.-12. sept.)
	51. 2022 Nordfjordeid

Døveprest i Bergen siden 1923

1923-19??

Johan Cordt Harmens Stor-johann Prytz (døveprest)

Døveprest i Bergen siden 1923

1934-1954

Einar Stueland (døveprest)

Døveprest i Bergen siden 1923

1956-1980

Ragnvald Hammer (døveprest)

Døveprest i Bergen siden 1923

1981-1991:

Asgeir Straume (døveprest)

Døveprest i Bergen siden 1923

1983-1986:

Liv Ekeland (assisterende døveprest)

Døveprest i Bergen siden 1923

1987-1990:

Gudrun Boge Karlsen (vikarprest)

Døveprest i Bergen siden 1923

1991-1998:

Ingunn Hagen (døveprest)

– permisjon 1992-1995

Døveprest i Bergen siden 1923

1991-1995:

Jan Helge Gram Eggestøl (kapellan)

Døveprest i Bergen siden 1923

1993-1995:

Per Harry Andersen (kapellan-vikar)

Døveprest i Bergen siden 1923

1995-1998:

Thorbjørn Johan Sander (døvekapellan-vikar)

Døveprest i Bergen siden 1923

1999-2017

Lars Hana (døveprest)

Døveprest i Bergen siden 1923

1999-2001:

Inger Hvindenbråten (døvekapellan)

Døveprest i Bergen siden 1923

2001-2009:

Tom Sverre Tomren (døvekapellan)

Døveprest i Bergen siden 1923

2008-2014:

Trygve Sæthre Stabrun (kapellan)

Døveprest i Bergen siden 1923

2008-

Veronica Voldsund Troland (kapellan-vikar)
Døveprest fra og med april 2022

Døveprest i Bergen siden 1923

2018-

Inge Sørheim (døveprest)

Språkloven

Lov om språk, framlagt av Kulturdepartementet 21.05.2021

Prop. 108 L (2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om språk (språklova)

Lovheftet er på 166 sider. Ordet «teiknspråk» er nevnt 360 ganger.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-108-l-20192020/id2701451/>

Språkloven

<http://andata.no/HVL/Bergen-Oslo.mov>

Døvekirken i Norge
sto i spisse for å praktisere
norsk tegnspråk
i alle døvekirkenes i Norge

Vil Språkrådets neste «tegnspråkpris»,
i 2024 tilfalle Døvekirken i Norge?

AMEN

vist
med
tegn
fra
ulike
land

"AMEN"

Different Sign Language in the World

Video:
1 min 10 sek.